

สถานการณ์การลงทุนทำเหมืองทั่วโลก ปี 2552

นายบุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
สำนักบริหารยุทธศาสตร์

ในปี 2552 ช่วงเดือนธันวาคม Raw Materials Group (RMG) ได้ทำการสำรวจข้อมูลจากโครงการลงทุนทำเหมืองทั่วโลกมากกว่า 3,200 โครงการ ทั้งโครงการที่ยังไม่ได้พัฒนาพื้นที่ (Greenfield Project)¹ และโครงการที่พัฒนาพื้นที่แล้ว (Brownfield Project) พบว่าในปี 2552 ทั่วโลกมีมูลค่าการลงทุนทำเหมืองประมาณ 465 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับการสำรวจในช่วงเดียวกันของปี 2551 ที่มีมูลค่าประมาณ 408 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ถึงแม้ว่ามูลค่าการลงทุนจะเพิ่มสูงขึ้น แต่อุตสาหกรรมเหมืองแร่กลับอยู่ในช่วงหดตัวตามภาวะเศรษฐกิจ สังเกตได้จากทั้งโลกมีการประกาศลงทุนทำเหมืองโครงการใหม่น้อยกว่า 100 โครงการ และมีมูลค่ารวมเพียง 32 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นับเป็นปีแรกที่จำนวนโครงการลงทุนใหม่และมูลค่ารวมลดลงพร้อมกันนับตั้งแต่ปี 2547 โดยสถานการณ์การลงทุนทำเหมืองทั่วโลกมีรายละเอียดดังนี้

1. การลงทุนทำเหมืองจำแนกตามชนิดแร่

แร่ที่มีความสำคัญและเป็นเป้าหมายของการลงทุนทำเหมืองในปี 2552 ลำดับต้นๆ คือ เหล็ก ทองแดง ทองคำ และนิกเกิล โดยเหมืองแร่เหล็ก มีมูลค่าการลงทุนมากที่สุดคือ 127 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 27.3 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากแรงกระตุ้นของอุปสงค์และราคาที่เพิ่มขึ้นในปีที่ผ่านมา ลำดับที่ 2 คือ เหมืองแร่ทองแดง มีมูลค่า 124 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 26.7 ลำดับที่ 3 คือ เหมืองแร่ทองคำ มีมูลค่าการลงทุน 75 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 16.4 และลำดับที่ 4 คือ เหมืองแร่นิกเกิล มีมูลค่าการลงทุน 65 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 14 เมื่อรวมสัดส่วนของแร่โลหะทั้ง 4 ชนิดนี้แล้ว พบว่ามีสัดส่วนต่อการลงทุนทั้งหมดถึงร้อยละ 84 และยังมีมูลค่ารวมของผลผลิตสูงถึง 316 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 68 ของมูลค่าผลผลิตที่ไม่ใช่แร่เชื้อเพลิง ส่วนในลำดับถัดมามีมูลค่าการลงทุนน้อยมากเมื่อเทียบกับ 4 ลำดับแรก คือ ยูเรเนียม กลุ่มตะกั่วและสังกะสี กลุ่มแพลตตินัม และเพชร ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนเพียง 15, 14, 13 และ 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.2, 3, 2.8 และ 1.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

¹ โครงการเหมืองแร่ที่ยังไม่ได้พัฒนาพื้นที่ (Greenfield Project) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะศึกษาแนวทางการทำเหมือง (Conceptual & Prefeasibility) ระยะศึกษาความเป็นไปได้ในการทำเหมือง (Feasibility) และระยะก่อสร้างเหมือง (Construction)

ตารางที่ 1 มูลค่า สัดส่วน และการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วน ของการลงทุนทำเหมือง
ปี 2552จำแนกตามชนิดแร่

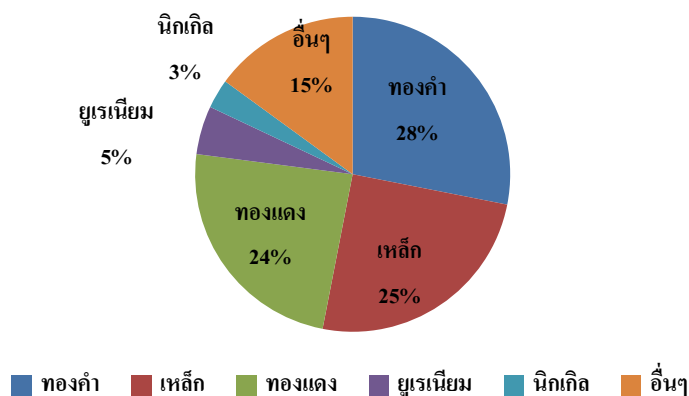
ชนิดแร่	มูลค่าการลงทุน (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง ของสัดส่วนจากปี 2551
เหล็ก	127	27.3	เพิ่มขึ้น
ทองแดง	124	26.7	ลดลง
ทองคำ	75	16.1	เพิ่มขึ้น
นิกเกิล	65	14.0	คงที่
ยูเรเนียม	15	3.2	คงที่
กลุ่มตะกั่ว / สังกะสี	14	3.0	คงที่
กลุ่มแพลตตินัม	13	2.8	คงที่
เพชร	8	1.7	คงที่
อื่นๆ	24	5.2	ลดลง
รวม	465	100	

ที่มา : RMG Database, January 2010

2. การลงทุนทำเหมืองโครงการใหม่

ในปี 2552 ที่ผ่านมามีการประกาศลงทุนทำเหมืองโครงการใหม่ทั่วโลกมูลค่าประมาณ 32 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีการประกาศทำเหมืองแร่ทองคำมากที่สุดประมาณ 9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28 ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นของราคาทองคำ ทำให้มีการประกาศลงทุนทำเหมืองแร่ทองคำโครงการใหม่กว่า 40 โครงการ มากกว่าการประกาศลงทุนทำเหมืองแร่เหล็กและทองแดงโครงการใหม่รวมกันถึง 2 เท่า รองลงมา คือ เหมืองแร่เหล็กประมาณ 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25 แสดงถึงแนวโน้มที่ลดลงของการลงทุนทำเหมืองแร่เหล็กโครงการใหม่ เนื่องจากในปัจจุบันโครงการลงทุนทำเหมืองแร่เหล็กขนาดใหญ่ทำได้ยากมากขึ้น และในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะลงทุนในโครงการขนาดใหญ่เกิดขึ้นน้อยลง ลำดับที่ 3 คือ เหมืองแร่ทองแดงที่มีการลงทุนในโครงการใหม่ประมาณ 7-8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22-24 ลดลงเป็นที่น่าประหลาดใจเล็กน้อย เนื่องจากในปี 2552 ราคาทองแดงปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ลำดับที่ 4 คือ เหมืองแร่ยูเรเนียม ประมาณ 1.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5 เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 3 เนื่องจากมีเทคโนโลยีที่สามารถในการผลิตยูเรเนียมเพิ่มขึ้น จึงดึงดูดให้มีการลงทุนโครงการใหม่มากขึ้น และลำดับที่ 5 คือ เหมืองแร่นิกเกิลประมาณ 0.96 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3 ลดลงจากปีที่ผ่านมาตามราคานิกเกิลที่ปรับตัวลดลง

สัดส่วนการลงทุนทำเหมืองโครงการใหม่ ปี 2552

ที่มา : RMG Database, January 2010

เมื่อพิจารณามูลค่าการลงทุนเฉลี่ยต่อโครงการใหม่ พบว่าในปี 2552 เหมืองแร่ทุกชนิดรวมกันมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยเท่ากับ 325 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯต่อโครงการ ลดลงถึงร้อยละ 57.5 จากมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 512 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯต่อโครงการในปี 2551 โดยเหมืองแร่เหล็กมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยมากที่สุด 750 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯต่อโครงการ ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากกว่าเหมืองแร่ที่เคยมีมูลค่ามากที่สุดอย่างเหมืองแร่ นิกเกิลที่ในปีนี้มีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 660 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯต่อโครงการ ลำดับถัดมา ได้แก่ เหมืองแร่ ทองแดง ยูเรเนียม และทองคำ ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 500, 328 และ 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯต่อโครงการตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าการลงทุนเหมืองแร่เหล็ก ทองแดง และทองคำโครงการใหม่มีมูลค่าการลงทุนรวมใกล้เคียงกันประมาณ 8-9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่กลับมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยต่อโครงการ ต่างกันมาก เนื่องจากเหมืองแร่เหล็กและทองแดงเป็นโครงการขนาดใหญ่ และต้องมีการลงทุนใน โครงสร้างพื้นฐาน ส่วนเหมืองแร่ทองคำมีแหล่งแร่ขนาดไม่ใหญ่มากนัก จึงเป็นโครงการขนาดกลางและเล็ก และยังสามารถต่อการได้รับอนุมัติเงินกู้ ทำให้บริษัทขนาดกลางและเล็กเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 มูลค่า และมูลค่าเฉลี่ยต่อโครงการลงทุนทำเหมืองใหม่ ปี 2552 จำแนกตามชนิดแร่

ชนิดแร่	มูลค่าการลงทุน (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	มูลค่าการลงทุนเฉลี่ยต่อโครงการ (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)
ทองคำ	9	200
เหล็ก	8	750
ทองแดง	7-8	500
ยูเรเนียม	1.6	328
นิกเกิล	0.96	660
รวมแร่ทุกชนิด	32	325

ที่มา : RMG Database, January 2010

3. การลงทุนทำเหมืองจำแนกตามภูมิภาค

ในปี 2552 ทวีปลาตินอเมริกายังคงเป็นภูมิภาคที่มีการลงทุนทำเหมืองมากที่สุด โดยมีมูลค่าการลงทุน 134 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่สัดส่วนต่อมูลค่าการลงทุนทั่วโลกจะลดลงจากปีที่ผ่านมาเหลือร้อยละ 28.8 ลำดับที่ 2 คือ ทวีปอเมริกาเหนือที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.6 มีมูลค่าการลงทุน 77 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แทนที่ทวีปโอเชียเนียที่มีสัดส่วนลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 15.3 มีมูลค่าการลงทุน 71 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลำดับที่ 4 คือ ทวีปแอฟริกาที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.6 มีมูลค่าการลงทุน 68 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลำดับที่ 5 คือ ทวีปเอเชียมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 มีมูลค่าการลงทุน 65 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นมีส่วนสำคัญมาจากการลงทุนทำเหมืองขนาดเล็กจำนวนมากในจีนและอินเดีย และยังมีการลงทุนทำเหมืองขนาดใหญ่ของบริษัทจากจีนในประเทศอื่นๆ อีกด้วย เช่น ในอัฟกานิสถาน ลำดับสุดท้ายคือ ทวีปยุโรปมีมูลค่าการลงทุนลดลงเหลือ 50 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.8 สาเหตุมาจากความเลวร้ายของสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำเหมืองในรัสเซีย จากสัดส่วนการลงทุนที่เพิ่มขึ้นของทวีปอเมริกาเหนือ แอฟริกา และเอเชีย ในขณะที่ทวีปลาตินอเมริกา โอเชียเนีย และยุโรปมีสัดส่วนลดลง แสดงให้เห็นว่าการลงทุนทำเหมืองกระจายตัวไปทั่วโลกมากขึ้น (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 มูลค่า สัดส่วน และการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วน ของการลงทุนทำเหมือง
ปี 2552 จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	มูลค่าการลงทุน (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	การเปลี่ยนแปลง ของสัดส่วนจากปี 2551
ลาตินอเมริกา	134	28.8	ลดลง
อเมริกาเหนือ	77	16.6	เพิ่มขึ้น
โอเชียเนีย	71	15.3	ลดลง
แอฟริกา	68	14.6	เพิ่มขึ้น
เอเชีย	65	14.0	เพิ่มขึ้น
ยุโรป	50	10.8	ลดลง
รวม	465	100	

ที่มา : RMG Database, January 2010

4. การลงทุนทำเหมืองจำแนกตามประเทศ

ในปี 2552 แคนาดามีมูลค่าการลงทุนทำเหมืองเพิ่มขึ้นเป็น 54 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.6 ของมูลค่าการลงทุนทั่วโลก ทำให้แคนาดากลายเป็นประเทศที่มีการลงทุนทำเหมืองมากที่สุดในโลกแทนที่ออสเตรเลีย ซึ่งเคยเป็นประเทศที่มีการลงทุนทำเหมืองมากที่สุดมาอย่างยาวนาน โดยปี 2552 ออสเตรเลียมีมูลค่าการลงทุน 53 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.4 ส่วนบราซิลยังคงเป็นประเทศที่มีการลงทุนทำเหมืองมากเป็นลำดับที่ 3 มีมูลค่าการลงทุน 40 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.6 เมื่อรวมมูลค่าการลงทุนทำเหมืองของประเทศใน 10 ลำดับแรก มีมูลค่าการลงทุนทั้งสิ้น 311 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 66.9 ของมูลค่าการลงทุนทั่วโลก ส่วนประเทศอื่นๆ ที่เหลือมีมูลค่าการลงทุนรวมกันเท่ากับ 154 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.1 ของมูลค่าการลงทุนทั่วโลก โดยประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนค่อนข้างสูง ได้แก่ อินโดนีเซีย นิวคาลิโดเนีย ปาปัวนิวกินี จีน กินี และอาร์เจนติน่า ซึ่งแต่ละประเทศมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 5-10 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 มูลค่า สัดส่วน และการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วน ของการลงทุนทำเหมือง
ปี 2552 จำแนกตามประเทศ

ชนิดแร่	มูลค่าการลงทุน (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ลำดับในปี 2551
แคนาดา	54	11.6	2
ออสเตรเลีย	53	11.4	1
บราซิล	40	8.6	3
รัสเซีย	34	7.3	7
เปรู	31	6.7	6
ชิลี	30	6.5	4
สหรัฐอเมริกา	23	4.9	8
แอฟริกาใต้	20	4.3	5
ฟิลิปปินส์	15	3.2	9
เม็กซิโก	11	2.4	11
รวม	311	66.9	
อื่นๆ	154	33.1	
รวมทั้งโลก	465		

ที่มา : RMG Database, January 2010

5. แนวโน้มการลงทุนทำเหมืองโครงการใหม่ในอนาคต

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนการลงทุนในแต่ละภูมิภาคและสัดส่วนการลงทุนในแต่ละประเทศ แสดงให้เห็นว่าในปี 2552 การลงทุนทำเหมืองกระจายตัวไปทั่วโลกมากขึ้น และแนวโน้มที่ประเทศผู้ผลิตรายใหม่จะมีบทบาทต่อทั้งอุปสงค์แร่ในตลาดโลกและอุปสงค์แร่ภายในประเทศมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยต่อโครงการที่ลดลง ทำให้แนวโน้มการลงทุนทำเหมืองโครงการใหม่จะมีขนาดเล็กลง เนื่องจากในปัจจุบันประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) มีความเข้มข้นมากขึ้น ทำให้การลงทุนทำเหมืองขนาดใหญ่ทำได้ยากขึ้น นอกจากนี้สภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกในปัจจุบันที่ยังฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ทางการเงินไม่เต็มที่ ทำให้สถาบันการเงินอนุมัติการปล่อยสินเชื่อจำนวนมากได้ยากขึ้น อย่างไรก็ตามทาง RMG คาดว่าอุปสงค์โลหะและราคาแร่โลหะ เช่น ทองคำ ทองแดง และเหล็ก ที่เพิ่มขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์มาก่อนจะช่วยฟื้นฟูสถานการณ์การลงทุนทำเหมืองได้ในปี 2553

ที่มา : แปลและเรียบเรียงจาก Magnus Ericsson and Viktoriya Larsson Engineering and Mining Journal's Annual Survey of Global Mining Investment “ENGINEERING AND MINING JOURNAL” ฉบับ January/February 2010 หน้า 24-28